

1

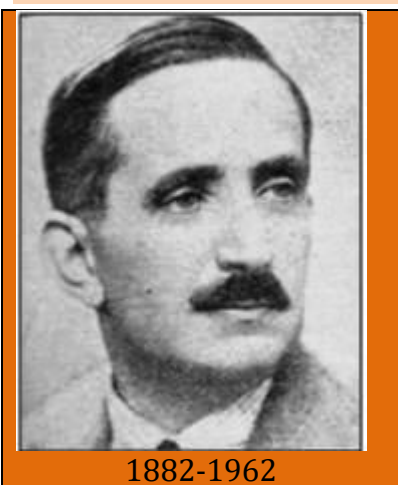
Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

*Vrednic patriot - filantropi bihoreni ai bisericii
și ai neamului românesc din Transilvania*

Pr. Dorel Octavian RUSU

(II)

1882-1962

Dr. NICOLAE ZIGRE JUNIOR

S-a născut la 20 iulie 1882 în Oradea, unde urmează Liceul Premonstratens, secția reală. Ca și tatăl său, se înscrie apoi la Academia de Drept din Oradea, doi ani și apoi la Facultatea de Drept din Budapesta, tot doi ani și își susține doctoratul în științe juridice în capitala Ungariei, în anul 1906.

Doi ani mai târziu obține și diploma de licență profesională de avocat, după care și-a deschis la Oradea un birou avocațial.

În linia întâi a frontului național, alături de artizanii Marii Uniri

Educația primită în familie îl călăuzește să intre devreme în cercul fervent al fruntașilor români care simțeau că se apropie și aici în Transilvania ceasul izbăvirii. S-a înscris în *cercul membrilor marcantă ai Partidului Național Român*, după eșecul tratativelor cu primul ministru

maghiar Tisza Istvan privind situația națiunii române în cadrul monarhiei austro-ungare, aflată în stare evidentă de declin, participând la întrunirile în care se căutau căi și mijloace pentru ieșirea din acest impas. S-a ajuns la concluzia că soluționarea problemei naționale de a se asigura românii drepturi egale cu ale celorlalte naționalități nu mai poate fi așteptată de la autoritățile guvernamentale, ci depinde de propriile acțiuni și de atitudinea statelor democratice europene.

Astfel, Nicolae Zigre jr. a participat la o amplă dezbatere ținută la Oradea în zilele de 4-5 aprilie 1914, alături de Vasile Goldiș, Aurel Lazăr, Ioan Ciordaș, Eugen Răzvan, Gheorghe Tulbure și alții, în care s-au luat măsuri practice pentru, câștigarea dreptului românilor la existență națională în cadrul monarhiei austro-ungare. Vasile Goldiș a citit o Declarație a Comitetului Director al P.N.R., cu răspunsuri la măsurile antiromânești, concluzionând că nu poate exista încredere într-un guvern care nedreptățește națiunea română.

Evenimentele s-au precipitat în anul 1918, când lupta pentru autodeterminare a românilor transilvăneni s-a înscris pe noi coordonate. La 8 aprilie 1918, Congresul naționalităților asuprite din monarhia austro-ungară, întrunit la Roma, a votat o moțiune în favoarea recunoașterii dreptului fiecărei națiuni de a-și făuri propriul stat național sau de a se uni cu statul său național deja constituit.

Dr. Nicolae Zigre a fost împreună cu patrioții români care la 12 octombrie

1918 au conceput și au proclamat în casa lui Aurel Lazăr din Oradea istorica **Declarație de independență națională a românilor din Transilvania, Banat Crișana și Maramureș**, acea „decizie epocală”, cum a apreciat-o Episcopul Roman Ciorogariu, care anunța separarea definitivă de monarhia austro-ungară, deschizând făgașul Marii Adunări de la Alba Iulia.

A urmat fuziunea Partidului Național Român cu Partidul Social Democrat al Românilor din Ungaria, constituindu-se Comitetul Național Român Central, la 3 octombrie 1918. Filiala CNRC din Oradea și Bihor a fost coordonată de Aurel Lazăr, între cei mai apociați colaboratori numărându-se și de această dată dr. Nicolae Zigre, în calitate de membru în Comitetul executiv.

În numele CNRC, Roman Ciorogariu, Aurel Lazăr, dr. Nicolae Zigre și Coriolan Pop semnează și difuzează o *Proclamație*, adresată românilor din Oradea și Bihor, prin care se aduce la cunoștință faptul că „*deoarece războiul a creat dreptul la autodeterminare a tuturor națiunilor, noi românii din Oradea și Bihor, pentru apărarea intereselor noastre naționale am organizat la Oradea Consiliul Național Român Central. Pentru menținerea siguranței publice vom crea în comune Consilii naționale și toată lumea trebuie să se supună acestora*”.

Evenimentele au declanșat creșterea ostilității maghiare față de români, manifestată violent prin multe incidente soldate cu morți și răniți din partea românilor, ceea ce a condus la înființarea Comandamentului Gărzilor Naționale Române, iar entuziasmul pentru unirea cu România a crescut și a determinat organizarea pe localități a alegerii celor care au fost desemnați să participe la Adunarea Națională de la Alba Iulia în ziua istorică de 1 Decembrie 1918, când s-a decis Unirea necondiționată cu Patria Mamă.

La 27 octombrie 1918, a avut loc adunarea electorală a cercului Cefa, unde Nicolae Zigre jr. a fost ales prin vot universal să participe la Adunarea Unirii.

La 27 noiembrie 1918, dr. Nicolae Zigre a fost notarul Adunării electorale a cercului Oradea și a semnat credenționalele delegaților orădeni.

La Alba Iulia, între cei 131 delegați bihoreni cu drept de vot în cadrul Marii Adunări Naționale de la 1 Decembrie 1918, completată cu grupuri de țărani și intelectuali, au fost Roman Ciorogariu, Aurel Lazăr, dr. Nicolae Zigre, Dumitru Lascu și alți fruntași. La 2 decembrie s-a constituit Marele Sfat Național, din care au făcut parte și bihoreni Aurel Lazăr, Ioan Ciordaș și Petru E. Papp.

A fost izbânda și încununarea tuturor luptelor și jertfelor naționale românești, răsplătită prin fundamentarea României Mari.

În funcții și demnități publice în România Mare

După preluarea administrației publice de către autoritățile românești, dr. Nicolae Zigre a deținut o serie de funcții importante în Oradea, în Bihor și apoi ca ministru și parlamentar în București.

La 23 septembrie 1919 este desemnat *prefect al județului Bihor*, pînă la 1 mai 1920. Între 12 octombrie 1927 și 1 decembrie 1928 este *primar al Oradiei*.

Nu-și neglijează nici profesia sa de bază, ca *avocat*. Baroul avocaților Oradea, înființat în anul 1875, avea în 1918 un număr de 248 de avocați. Primul decan în România Mare a fost dr. Demetriu Kiss, între 1919 și 1931, după care a urmat în funcție ca *decan al Baroului* dr. Nicolae Zigre. Este și *vicepreședinte al Uniunii Avocaților Români*. A fost și *președinte al Reuniunii de cântări „Hilaria”* din Oradea.

Iubitor de cultură și autor de articole și studii, mai ales în domeniul juridic, Nicolae Zigre este *între membrii fondatori ai Reuniunii Culturale „Cele Trei Crișuri”*, care avea scopul de „a strânge legăturile intelectuale între fiii poporului nostru”, promovând toate laturile vieții și activităților culturale, literatură, artă, reprezentații teatrale, muzicale, dezvoltarea educației, dansuri, programe artistice, creații populare.

Urmând îndeaproape bunele tradiții ale familiei, dr. Nicolae Zigre a susținut pe multiple planuri Episcopia Ortodoxă a Oradiei, care-și zidea acum noi temelii instituționale după istorica ei reînființare în anul 1920. În funcțiile oficiale pe care le-a deținut în urbea Oradiei și în județul Bihor, ca și prin prestața de care se bucura în societate și printre instituții și fruntașii locali, el a sprijinit demersurile providențialului Episcop Roman Ciorogariu de a înzestra Episcopia cu imobilele atât de necesare noilor

ășezăminte eparhiale întemeiate: Academia Teologică, Școala de cântăreți, tipografia diecezană, asociațiile preoțești și mirenești, precum și strângerea de fonduri pentru funcționarea acestora. De altfel, N. Zigre a fost și membru al Adunării Eparhiale a Episcopiei Oradei și în această calitate, în anul 1930, în cadrul ședinței omagiale prilejuite de împlinirea a zece ani de la reînvierea Eparhiei, în cuvântul său a spus printre altele: „*Suntem plini de recunoștință fața de memoria tuturor acelor mari bărbați care reînființau eparhia văduvită de mai mult de două veacuri. Suntem recunoscători așezămintelor noastre bisericești, dar cea mai profundă și nemijlocită recunoștință o avem față de marea figură a blândului nostru Episcop, cel dintâi în eparhia noastră reînviată.*”

Președinte al Casei Naționale a județului Bihor

Casa Națională a fost un așezământ social de seamă, întemeiat pentru „*întărirea elementului românesc în general și consolidarea intereselor naționale, sociale, culturale și economice a județului Bihor*”.

Apelul pentru înființarea Casei Naționale a fost făcut de ierarhii români din Oradea, Roman Ciorogariu, Valeriu Traian Frențiu și Andrei Magier, la 12 iunie 1929, iar în ziua de 23 iunie s-a constituit oficial. Scopul era entuziasmant: cultivarea unității sufletești și culturale a tuturor românilor bihoreni, realizarea unui cheag național care să coalizeze populația rurală cu cea de la orașe, cinstirea memoriei celor care s-au distins în trecutul istoric, înființarea de biblioteci, muzee, asociații naționale cu profiluri economice, sezători culturale și cenacluri literare, conferințe, audiții muzicale, reprezentații teatrale, coruri, expoziții artistice, excursii, turism, tipărirea de cărți și broșuri, ceaiuri dansante.

Primăria municipiului Oradea a pus la dispoziția Casei Naționale un sediu pe măsură, un edificiu central pe bulevardul Regele Ferdinand, azi str. Republicii nr. 13. Colaborarea strânsă cu cele mai însemnate instituții culturale, sociale, religioase sau sportive din Bihor a avut roade deosebite în perioada interbelică, mai ales în ceea ce privește întărirea conștiinței naționale și propășirea limbii române, în condițiile în care în Oradea românii erau minoritari.

La 23 aprilie 1931, *adunarea generală l-a ales ca președinte al Casei Naționale pe dr. Nicolae Zigre*, care era în acel moment decanul Baroului avocaților Oradea și se bucura de un larg prestigiu în Bihor. El a avut un rol decisiv în echilibrarea bugetului Casei, în promovarea intereselor românești la granița vestică, a susținut pe micii industriași și meseriași români. De asemenea, Casa Națională a organizat la 27 noiembrie 1932 și în 28 mai 1933 două mari manifestări antirevizioniste, cu participarea a 40.000 de români, pentru a stăvili pericolul șovinismului revanșard maghiar foarte puternic în epocă.

Activitatea politică, ministerială și parlamentară

Pe plan politic, în anul 1921 Nicolae Zigre a avut un rol important în constituirea organizației județene a Partidului Național Liberal, al cărei președinte a fost până în 1924.

La 27 ianuarie 1932, prin Decretul regal nr. 428, a fost numit *subsecretar de stat* pentru teritoriile alipite, în guvernul Ion I.C. Brătianu, ocupându-se și de problema minorităților în Ministerul de Interne. În același an, a fost ales ca *deputat în Parlamentul României*, iar în 1937 este *senator*. A ocupat și funcția de *vicepreședinte al Senatului*.

Din 1938 s-a mutat la București și a făcut parte din patru guverne succesive, ocupând *portofoliul de ministru al Cultelor și Artelor*, în timpul prim miniștrilor Miron Cristea, Patriarhul României, Armand Călinescu, Gheorghe Argeșeanu și Constantin Argetoianu.

În această calitate, Nicolae Zigre a vizitat Oradea, în anul 1939, și în cadrul declarațiilor oficiale a făcut referire și la inițiativa Episcopului Nicolae Popoviciu de a începe adunarea de fonduri pentru înălțarea unei noi Catedrale episcopale: „*Vreau să subliniez și de această dată activitatea neobosită pe care P.S. Nicolae, însuflețit de un cald sentiment misionar, religios și național, a depus-o pentru strângerea fondurilor necesare înfăptuirii vechiului deziderat al Bihorului: ridicarea unei mărețe catedrale ortodoxe aici la Oradea. Se va înfăptui astfel opera înaintașilor care în zilele grele ale acestui veac, în care eram tolerați, au înălțat prin puterile lor frumoasa Biserică cu Lună și se va adăuga o nouă dovadă a operei de cultură românească și o afirmare a temeiniciei așezării noastre aici.*”

Nicolae Zigre și-a încheiat mandatul de ministru la 23 noiembrie 1939, dar peste șase luni, la 24 iunie 1940 este numit pe șase ani *membru în Consiliul administrativ al Ministerului de Interne*.

În octombrie 1940, a avut loc constituirea *Asociației Pro Transilvania*, al cărei președinte era Iuliu Maniu, printre membrii Comitetului fiind și Nicolae Zigre. S-a luat inițiativa editării ziarului „*Ardealul*”, pentru care Zigre a subscris suma de 20.000 lei.

Dictatul de la Viena îl găsește pe Nicolae Zigre la București, unde s-a remarcat ca un fruntaș al *Asociației Refugiaților și Expulzaților din Ardeal*, ce milita pentru ajutorarea și împrumutarea celor refugiați și expulzați din Ardeal, care și-au lăsat întreg avutul în teritoriul cedat Ungariei.

A fost decorat cu ordinul „Ferdinand I”, în grad de ofițer.

Sub teroarea funestului regim comunist

Instaurarea regimului comunist în România, impus de stalinismul sovietic după cel de-al doilea război mondial, a pus capăt democrației și pluralismului politic prin dizolvarea partidelor istorice și instaurarea dictaturii proletare. A urmat o amplă și sălbatică urgie de persecutare și decimare a foștilor lideri politici, a intelectualilor și a oricărui oponent, prin arestarea și condamnarea lor în procese formale sau chiar fără proces. Între aceștia a fost și dr. Nicolae Zigre, supravegherea sa de către regimul roșu făcând obiectul unei ample campanii de denigrare și fabricare de motivații false care să „argumenteze” acuzațiile de „dușman al poporului”.

Eliminarea foștilor demnitari de stat din viața publică și socială a devenit o politică națională. Ei au fost hărțuiți, supuși la tot felul de privațiuni și umilințe, dați afară de la locurile de muncă, li s-au confiscat locuințele prin naționalizare, erau târâți în anchete și torturi interminabile. În cazul lui Nicolae Zigre, s-a găsit metoda anulării dreptului la pensie, iar apoi a fost arestat în noaptea de 5/6 mai 1950, concomitent cu alți 83 de foști demnitari, într-o amplă acțiune în forță, numită „noaptea demnitarilor”. După percheziționarea severă a locuințelor, ei au fost urcați în patru dube și transportați la Penitenciarul din Sighet, unde au fost încarcerati fără proces și temeuri legale vreme de cinci ani, până în 4 august 1955.

În timp ce era în închisoare, soția lui, Lucia, a fost evacuată forțat din locuința sa din București, de pe str. Tokio nr. 7, naționalizată, mutându-se într-un demisol mizer, fără să aibă dreptul să ia nimic din bunurile familiei. A ajutat-o fiica sa, Zoe, din Arad, ca să nu moară de foame și la care soții Zigre s-au mutat definitiv după eliberarea sa din penitenciar.

În tăcere și în grea durere, dr. Nicolae Zigre s-a stins din viață în ziua de 8 noiembrie 1962, după câteva săptămâni de spitalizare, cu sănătatea zdruncinată de teribilul regim carceral, într-un destin tragic și atât de nedrept.

Însă nimeni și nimic nu va putea șterge și nici spulbera pedestalul istoric de cinstire și recunoștință pe care sunt așezate faptele și realizările celor doi vrednici patrioți bihoreni, Nicolae Zigre senior și dr. Nicolae Zigre junior, înscrisi în Cartea Neamului alături de artizanii făuritori ai României Mari.

Bibliografie

1. Episcop Roman R. Ciorogariu, *Zile trăite*, Oradea, 1926.
2. Teodor Neș, *Oameni din Bihor, 1848-1918*, Oradea, 1937.
3. Aurel Tripon, *Monografia-almanah a Crișanei, județul Bihor*, Oradea, 1936.
4. *Din activitatea bisericească a Episcopiei Ortodoxe a Oradiei în ultimii 200 de ani*, Oradea, 1984.
5. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania*, Sibiu, 1986.
6. Nicolae Firu, *Monografia Bisericii Sfintei Adormiri Biserica cu Lună din Oradea*, Oradea, 1934.
7. *Trei sferturi de veac: Jubileul de 75 ani ai P.S. Episcop Roman Ciorogariu*, Oradea, 1928.
8. *Revista „Legea Românească”*, nr. 9 din 1 mai 1939.
9. Florin Iatan, *Reuniunea de cântări Hilaria din Oradea*, Oradea, 1975.
10. Vasile Mangra, *Correspondență*, 2 vol., Presa Universitară Clujeană, 2007.
11. Dr. Cristina Liana Pușcaș, *Artizan al Marii Uniri: Nicolae Zigre junior în dosarele Securității*, Oradea, 2018.
12. Constantin Butișcă, *Bihoreni de ieri și de azi*, Oradea, 2020.

